

OPINIE SEPARATĂ,

expusă în temeiul articolului 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317 din 13 decembrie 1994 și al articolului 67 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995

1. Prin Decizia nr. 49 din 4 iunie 2024 a fost declarată inadmisibilă sesizarea nr. 84g/2023 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 439¹ din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ridicată de dl Ciprian Munteanu, parte în dosarul nr. 2-18654/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Potrivit autorului sesizării, contravenția prevăzută de articolul 197 alin. (1) din Codul contravențional poate fi comisă de o persoană fizică, cu un vehicul al cărui proprietar nu este. Potrivit articolului 439¹ din Cod, pentru comiterea acestei contravenții, agentul constatator suspendă dreptul de utilizare a vehiculului rutier, prin reținerea plăcuțelor cu numărul de înmatriculare al vehiculului și a certificatului de înmatriculare, pe o perioadă de șase luni. Suspendarea dreptului de utilizare a vehiculului rutier, pe baza prevederilor contestate, se aplică și în cazul în care vehiculul a fost folosit la săvârșirea contravenției menționate de o persoană, alta decât proprietarul vehiculului. Prin urmare, proprietarul vehiculului, chiar dacă nu a comis nicio contravenție, este lipsit de posibilitatea de a utiliza vehiculul său timp de șase luni. În opinia autorului excepției, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 23 alin. (2) (*calitatea legii*) și 46 alin. (1) (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) din Constituție (a se vedea DCC nr. 49 din 4 iunie 2024, §§ 9-11).

3. În raport cu aceste critici de neconstituționalitate, având în vedere, în special, scopurile urmărite de prevederile contestate, Curtea Constituțională nu a reținut afirmația autorului sesizării potrivit căreia norma contestată ar restrânge în mod nepermis dreptul de proprietate și ar face incident articolul 46 din Constituție (a se vedea DCC nr. 49 din 4 iunie 2024, § 28).

4. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că ingerința în dreptul de proprietate trebuie să fie prevăzută de lege și să urmărească unul sau mai multe scopuri legitime. În plus, trebuie să *existe o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și obiectivele urmărite a fi realizate*. Cu alte cuvinte, Curtea trebuie să stabilească dacă a fost realizat *un echilibru just între exigențele interesului general și interesul persoanelor vizate*. Echilibrul necesar nu va fi găsit dacă persoana în cauză *a fost nevoită să suporte o povară individuală și excesivă* (a se vedea *Andonoski v. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei*, 17 septembrie 2015, § 31; *Kubát și alții v. Republica Cehă*, 26 iunie 2023, § 81).

5. În plus, un astfel de echilibru *depinde de mulți factori*, printre care *comportamentul proprietarului vehiculului rutier, atitudinea acestuia față de contravenția comisă de către o altă persoană care a utilizat vehiculul său, durata reținerii proprietății reclamantului, consecințele acestui fapt pentru reclamant, posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în fața autorităților responsabile* (a se vedea *Andonoski v. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei*, 17 septembrie 2015, §§ 34, 37; *Sulejmani v. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei*, 28 aprilie 2016, § 37; *S.C. Service Benz Com S.R.L. v. România*, 4 iulie 2017, § 29; *Pendov v.*

Bulgaria, 26 martie 2020, § 44).

6. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a notat că spre deosebire de legile elastice, care sunt „sensibile la circumstanțe” și care prevăd posibilitatea aplicării lor în funcție de contextul factual detaliat, legile rigide stabilesc concepte precise, „insensibile la circumstanțe” (a se vedea HCC nr. 36 din 23 noiembrie 2021, § 67; HCC nr. 5 din 3 martie 2022, § 84).

7. Examinând *prima facie* norma contestată, rețin că Parlamentul a prevăzut măsura de suspendare a dreptului persoanei de a utiliza vehiculul rutier ***fără a face deosebire între persoana care a comis fapta contravențională și proprietarul vehiculului rutier***. Astfel, această măsură se aplică indiferent dacă mijlocul de transport respectiv era deținut de contravenient sau de proprietar și indiferent de comportamentul sau atitudinea proprietarului vehiculului rutier față de contravenția comisă, dacă acesta a cunoscut sau nu faptul că vehiculul său este utilizat pentru efectuarea transportului rutier de persoane cu nerespectarea dispozițiilor legale.

8. De asemenea, norma contestată ***nu este sensibilă la circumstanțe individuale și nu permite instanțelor de judecată să examineze faptele ținând cont de particularitățile cazului concret***. Proprietarul vehiculului nu are posibilitatea rezonabilă de a-și demonstra poziția în fața instanței de judecată în cazul suspendării dreptului de utilizare a vehiculului. Aceasta suspendare este o măsură cu caracter general, ***se aplică în mod automat în baza legii***, fiind una ***fixă și rigidă***. Norma contestată ***nu permite excepții***, indiferent de circumstanțele fiecărui caz în parte, nici reieșind din atitudinea proprietarului față de contravenția comisă, nici reieșind din frecvența încălcărilor (dacă vehiculul respectiv a fost folosit anterior pentru a comite o infracțiune sau o contravenție; dacă există circumstanțe care să sugereze că vehiculul va putea fi folosit pentru a comite alte infracțiuni/contravenții), nici reieșind din faptul dacă proprietarul utiliza vehiculul pentru a-și câștiga existența.

9. Referitor la posibilitatea proprietarului de a înainta o acțiune în instanță împotriva contravenientului cu privire la repararea prejudiciului provocat ca urmare a suspendării dreptului de utilizare a vehiculului (a se vedea DCC nr. 49 din 4 iunie 2024, § 27), Curtea Europeană a reținut următoarele. O astfel de posibilitate nu poate fi o remarcă generală, dar ***trebuie susținută prin referire la dispoziții legale specifice sau la practica judiciară relevantă***, care să demonstreze că ***un astfel de remediu a fost disponibil reclamantului și că acest remediu este unul efectiv*** (a se vedea *Krayeva v. Ucraina*, 13 ianuarie 2022, § 34).

10. Astfel, spre exemplu, în cauza *Andonoski v. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei*, § 39, Curtea Europeană a constatat încălcarea articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, inclusiv deoarece ***Guvernul nu a oferit nicio ilustrare a practicii interne care să demonstreze că o cerere de despăgubire în baza legislației naționale era disponibilă și, cu atât mai mult, era efectivă*** în tratarea unor astfel de cazuri.

11. În aceste circumstanțe, suspendarea dreptului de utilizare a vehiculului rutier ***are ca rezultat o ingerință în exercitarea atributelor dreptului de proprietate privată al proprietarului vehiculului***, în special folosința vehiculului, și, prin urmare, ***constat incidența articolului 46 din Constituție***.

12. În acest context, este ***necesară verificarea respectării principiului echilibrului corect între interesele concurente***, inclusiv ***dacă măsură generală contestată este sensibilă la circumstanțe particulare*** și dacă ***ar putea fi aplicate***

măsuri mai puțin intruzive în dreptul la proprietate privată.

13. Așadar, în opinia mea, Curtea Constituțională trebuia să declare sesizarea admisibilă, pentru a o examina în fond și pentru a verifica dacă dispozițiile articolului 439¹ din Codul contravențional încalcă dreptul la proprietate privată, garantat de articolul 46 alin. (1) din Constituție.

Judecător al Curții Constituționale

Serghei ȚURCAN

4 iunie 2024